

Lausunto Östersundomin maa-aineshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (UUDELY/5075/2015)

VD/7691/00.04.00/2015
HP/TLA/MRA/MSI/VKA/LMU/PKA/JB

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytää YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena Vantaan kaupungin lausuntoa Helsingin kaupungin rakennusviraston Östersundomin maa-aineshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (UUDELY/5075/2015). Lausuntoa on alun perin pyydetty viimeistään 16.9.2016, mutta ELY-keskus on antanut lisäaikaa siten, että lausunnon voi toimittaa ELY-keskukselle pikaisesti Vantaan kaupunginhallituksen 19.9.2016 kokouksen jälkeen. Arviointiselostus on arviointimenettelyn aikana yleisön nähtävänä mm. internetissä www.ymparisto.fi/ostersundominmaa-ainesYVA

Hankkeen lähtökohta ja tarkoitus

Östersundomiin Helsingin, Sipoon ja Vantaan alueelle suunnitellaan uutta kaupunkimaista asuinalueita, jossa voi olla vuonna 2060 jopa 70 000 uutta asukasta. Östersundomin yhteisen yleiskaavan kaavaehdotus valmistui joulukuussa 2014. Yleiskaava-alueen pinta-ala on noin 45 neliökilometriä, josta rakentamiseen osoitettujen alueiden pinta-ala on noin 20 neliökilometriä.

Östersundomin maa-aineshankkeen lähtökohta ja tarkoitus on tuottaa Östersundomin kaupungin rakentamiseen tarvittavat maa-ainespalvelut mahdollisimman resurssi- ja kustannustehokkaasti luonnonvaroja säästämällä ja mahdollisimman vähän ilmastoa lämmittäviä kasvihuonekaasupäästöjä tuottaen.

Hankkeen toiminnot ja vaiheet

Alueen rakentamiseen tarvitaan maa-aineksia, erityisesti kiviainesta, jonka tarve on noin kuusi miljoonaa kuutiometriä. Lisäksi rakentamisessa muodostuu kaivumaita, joille tarvitaan välivarasto- ja loppusijoituspaikka. Loppusijoituspaikalle viedään sellaisia rakentamiseen kelpaamattomia kaivumaita, kuten savimaita, joille ei voida osoittaa hyötykäyttökohdetta. Näitä muodostuu Östersundomin alueelta noin seitsemän miljoonaa kuutiometriä.

Rakentamisen tukitoimintoja varten tarvitaan aluetta, jossa voidaan murskata louhetta, valmistaa asfalttia ja betonia sekä välivarastoida maa-aineksia. Lisäksi aluetta tarvitaan purkumateriaalien, kuten betonin ja tiilien käsittelyyn, kantojen käsittelyyn sekä asfaltin ja betonin valmistusta varten.

Hankkeen alkuvaiheessa 2020-2025 rakennetaan tarvittava tiestö, poistetaan kasvillisuus, pintamaa ja irtomaa-ainekset. Nämä varastoidaan hankealueelle tai hyödynnetään rakennusmateriaalina muualla. Alue tasataan louhimalla perustasoon eli lähiympäristön maanpinnan tasoon (+21...28 metriä). Kiviaines hyödynnetään rakennusmateriaalina Östersundomissa maanrakentamisessa muun muassa painopenkereissä. Hankkeen alkuvaiheessa louhetta syntyy vaihtoehtoista riippuen noin 3,8-5,1 miljoonaa kuutiometriä. Suurin osa toiminnoista on käynnissä keskivaiheessa noin 2025-2045. Keskivaiheen toimintoihin kuuluvat kiviaineksen louhinta ja murskaus, pilaantumattomien, rakentamiseen kelpaamattomien maa-ainesten loppusijoitus, välivarastotoiminnot, esikäsittelytoiminnot (mm. seulonta, mullantuotanto), asfalttiasema, betoniasema. Loppuvaiheessa 2045-2060 mäki on rakennettu valmiiksi, ja se maisemoidaan. Mäen virkistyskäyttö voidaan aloittaa loppuvaiheen aikana. Toimintakentällä on samat toiminnot kuin keskivaiheessa.

Arvioitavat vaihtoehdot

Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu hankkeelle kolme vaihtoehtoa sijaintipaikkaa. Östersundomin maa-aines-YVAssa tarkastellaan näiden hankevaihtoehtojen ympäristövaikutuksia sekä nollavaihtoa, jossa maa-ainesten otto, käsittely ja loppusijoitus tapahtuvat muualla kuin Östersundomissa.

Päävaihtoehdot ovat seuraavat:

- Vaihtoehto 1 (VE1) Långkärrsberget
- Vaihtoehto 2 (VE2) Hältingberget
- Vaihtoehto 3 (VE3) Norrberget

Kukin vaihtoehto jakautuu alavaihtoehtoihin A ja B, joten tarkasteltavana on yhteensä kuusi hankevaihtoehtoa (1A, 1B, 2A, 2B, 3A ja 3B). Vaihtoehtoissa B louhittavan kiviaineksen ja sijoitettavan kaivumaan määrä on huomattavasti suurempia kuin vaihtoehtoissa A. Vaihtoehtoissa A

louhitaan niin sanottuun perustasoon eli ympäröivän alueen tasalle, kun taas vaihtoehdossa B louhinta ulottuu 30 metriä perustason alapuolelle. Syväottovaihtoehdoissa B saadaan huomattavasti enemmän kiviainesta rakentamiseen ja alueelle pystytään sijoittamaan kaikki Östersundomin rakentamisessa syntyvät rakentamiseen kelpaamattomat kaivumaat. Kuljetusmääräarvioissa on oletettu, että kuljetustarve on sama kaikissa hankevaihtoehdoissa. Hankealueen koko vaikuttaa Östersundomin ulkopuolelta tulevien kuljetusten määrään. Tarkastelun lähtökohtana on, että hankealueen koko ei vaikuta Östersundomin rakentamisen kuljetuksien kokonaistarpeeseen.

Vaikutusten arvioinnissa vaihtoehtoja tarkastellaan kunkin vaihtoehdon osalta erikseen toiminnan aloitusvaiheessa (2020–2025), toiminnan aikana eli keskivaiheessa (2025–2045) ja toiminnan loppuvaiheessa (2045–2065).

Vaihtoehdossa 0:ssa maa-aineshanketta ei toteuteta Östersundomin yleiskaavaehdotuksen alueella, vaan on oletettu, että kiviainekset tuodaan ja kaivumaiden loppusijoitus tapahtuu lentokentän pohjoispuolella sekä Porvoonväylän läheisyydessä Porvoon ja Sipoon rajalla, joissa on maakuntakaavoissa varauksia kiviainesten otolle. Alkuvaiheessa (v. 2020–2025) kuljetukset koostuvat Östersundomin alueelle tuotavista kiviaineskuljetuksista.

Ympäristövaikutusten arvioinnin periaatteet

Hankevaihtoehtojen ympäristövaikutukset kohdistuvat pääasiassa Östersundomin alueelle. Vaikutustenarviointi on pääsääntöisesti tehty nykytilanteeseen peilaten, sillä kaupungin rakentumisesta ja uusien herkkien kohteiden (esim. päiväkodit) sijainnista ei ole vielä tässä vaiheessa tietoa. Muista poiketen liikennearvioissa on huomioitu liikenteen kasvu kaupungin rakentumisen myötä. Myös yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja kaavoitukseen liittyvä vaikutusten arviointi ottaa huomioon alueen rakentumisen. Luonnonvarojen hyödyntämisen ja ilmastovaikutusten osalta hankevaihtoehtojen vertailukohtana on ollut 0-vaihtoehto. 0-vaihtoehdossa maa-aineshankkeen ympäristövaikutukset sijoittuvat pääasiassa 0-vaihtoehtojen alueille ja niiden ympäristöön. Tässä YVA-selostuksessa hankkeen 0-vaihtoehdon aiheuttamia ympäristövaikutuksia on tarkasteltu

Arvioitavat ympäristövaikutukset

Hankkeessa louhitaan, tehdään mittavia maansiirtotöitä ja muutetaan maisemaa. Hankkeesta aiheutuu liikennettä, melu-, pöly-, värinä- ja vesistö päästöjä. Keskeisimmät selvitettävät vaikutukset ovat ihmisen terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, vesistöön, pohjaveteen, luontoon ja maisemaan kohdistuvat vaikutukset.

Maa-aineshankkeen yhteisvaikutuksina on tarkasteltu yleispiirteisesti Östersundomin kaava-alueen rakentamista, johon sisältyy metron ja kalliopuhdistamon rakentaminen. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on arvioitu hankealueittain ja vaikutustyypeittäin voimistaako vai heikentääkö kaupungin rakentaminen maa-aineshankkeen vaikutuksia vai ovatko vaikutukset samansuuruisia kuin hankevaihtoehdoissa.

Vaikutusalueena oli Östersundomin yleiskaavaehdotuksen alue, jolle suunnitellut vaihtoehtoiset hankealueet sijoittuvat. Hankealueeseen kuuluvat myös YVA-menettelyn 0-vaihtoehtojen alueet lähiympäristöineen. Hankkeen vaikutusalueita on neljän kunnan, Helsingin, Vantaan, Sipoon ja Porvoon alueilla. Ympäristövaikutusten laajuus ja merkitys riippuvat vaikutuksen kohteen luonteesta. Erityyppiset ympäristövaikutukset kohdistuvat alueellisesti eri tavoin. Osa vaikutuksista kohdistuu vain paikallisiin asioihin, osa taas voi koskettaa jopa laajoja valtakunnallisia kokonaisuuksia.

Vaikutusten merkittävyyttä arvioidaan osa-alueittain matriisikehikkoon perustuen. Arviointi tehdään sekä kohteittain että kootusti hankevaihtoehdoittain. Merkittävyys arvioidaan käyttäen viisiasteista luokittelua: Erittäin merkittävä – merkittävä – kohtalainen – vähäinen – merkityksetön.

Ympäristövaikutusten arviointi

Myönteisiä ympäristövaikutuksia maa-aineshankkeen toteuttaminen Östersundomin yleiskaava-alueella aiheuttaa ilmastoon, luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä suunniteltuun maankäyttöön, kaavoitukseen ja yhdyskuntarakenteeseen. Yleiskaavaehdotuksen mukainen maankäyttö eli kaupungin rakentaminen aiheuttaa kielteisiä ympäristövaikutuksia, vaikka maa-aineshanketta ei Östersundomin kaava-alueella toteutettaisikaan. Muut hankkeesta aiheutuvat ympäristövaikutukset on arvioitu kielteisiksi nykytilaan peilaten.

Erittäin merkittäviä kielteisiä vaikutuksia syntyy vain vaihtoehdon 1B meluvaikutusten osalta. Muutoin hankevaihtoehtojen kielteiset vaikutukset on arvioitu korkeintaan merkittäviksi. Kaikissa hankevaihtoehdoissa ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset sekä tärinävaikutukset on arvioitu merkittäviksi kielteisiksi. Muutoin maa-aineshankkeesta aiheutuviksi merkittäviksi kielteisiksi vaikutuksiksi on arvioitu luontovaikutukset vaihtoehdoissa 1A ja 1B, pintavesivaikutukset vaihtoehdoissa 2B ja 3B sekä vaihtoehdoissa 1A ja 3B. Kaupungin rakentaminen ja maa-aineshanke aiheuttavat yhteisvaikutuksia useiden vaikutustyyppien osalta. Kaupungin rakentamisen on arvioitu yleensä voimistavan maa-aineshankkeen vaikutuksia. Vaikutusten on arvioitu voimistuvan maiseman, pintavesien ja vesiluonnon, ilmanlaadun, melun, tärinän sekä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten osalta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 12.9.2016 § 15

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle annettavaksi liitteen mukainen lausunto Helsingin kaupungin rakennusviraston Östersundomin maa-aineshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (UUDELY/5075/2015).

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 19.9.2016 § 21

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa Uudenmaan ELY-keskukselle liitteen mukainen lausunto Helsingin kaupungin rakennusviraston Östersundomin maa-aineshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (UUDELY/5075/2015).

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Lausunto Östersundomin maa-aineshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta
- Östersundomin maa-aineshanke / arvioitavat vaihtoehdot
- Östersundomin maa-aineshanke / vaihtoehtojen arviointi

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

suunnittelija Paula Kankkunen, puh. 8392 2300, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi